

Ιωάννης Βιταλιώτης

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Γεννήθηκα το 1968 στον Πειραιά και κατοικώ στον Κορυδαλλό. Είμαι παντρεμένος με τη Χριστίνα Μπακογιάννη και πατέρας 2 κοριτσιών.

ΣΠΟΥΔΕΣ

2018: Ολοκλήρωση του Προγράμματος Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με αντικείμενο *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Βιωματικές Δραστηριότητες* (30/10/2017 - 02/04/2018).

1999: Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Paris I - Panthéon-Sorbonne με μνεία "Très honorable avec félicitation". Τίτλος διατριβής: *Le vieux catholicon du monastère Saint-Etienne aux Météores, la première phase des peintures murales* («Το παλαιό καθολικό της μονής Αγίου Στεφάνου Μετεώρων. Η πρώτη φάση των τοιχογραφιών») (έκδοση: Presses Universitaires du Septentrion, Villeneuve d'Ascq, 2001, <https://academyofathens.academia.edu/IOANNISVITALIOTIS/Doctoral-Dissertation>).

1991-1992: Σπουδές για την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος στο Πανεπιστήμιο Paris I - Panthéon-Sorbonne. Τίτλος Διπλώματος Εμπεριστατωμένων Σπουδών (D.E.A.): *Les représentations des hérétiques dans l'art byzantin* (1992) («Οι απεικονίσεις των αιρετικών στη βυζαντινή τέχνη»).

1990: Αποφοίτηση από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

2001-σήμερα (2020): Εργάζομαι ως ερευνητής στο Κέντρο Έρευνας της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης (ΚΕΒΜΤ) της Ακαδημίας Αθηνών. Το 2007 έγινε η προαγωγή μου στην Γ΄ Βαθμίδα και το 2016 στη Β΄ Βαθμίδα.

2017-2018: Δίδαξα ως ΣΕΠ το μάθημα *Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα I* (ΕΛΠ 20) στο Πρόγραμμα σπουδών *Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό* του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ).

2006-2017: Έχω διδάξει ως ΣΕΠ για ένδεκα συνεχή έτη το μάθημα *Εισαγωγή στον Ελληνικό Πολιτισμό* (ΕΛΠ 10) στο Πρόγραμμα σπουδών *Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό* του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ).

2001-2012: Συνεργάστηκα με το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο της Αλβανίας στο πρόγραμμα «Μνημεία Χριστιανικής Λατρείας στην Αλβανία». Εξακολουθώ να συνεργάζομαι με συναδέλφους αρχαιολόγους και ιστορικούς από τη γείτονα χώρα, όντας μέλος της Αλβανικής Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών.

1996-2001: Εργάστηκα ως συμβασιούχος στη 2η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, ως υπεύθυνος για τις βυζαντινές αρχαιότητες στη νήσο Πάρο, όπου και διέμενα, καθώς και στο Τμήμα Μουσείων της Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του Υπ. Πολιτισμού.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Βυζαντινή και μεταβυζαντινή τέχνη στην Ελλάδα και την Αλβανία (τοιχογραφίες και εικόνες), σχέση τέχνης και αρχιτεκτονικής με λειτουργία, ζητήματα ορολογίας στη μελέτη της μεταβυζαντινής ζωγραφικής.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Έχω δημοσιεύσει άρθρα σε Πρακτικά Συνεδρίων, τιμητικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά με κριτές στην ελληνική, αγγλική, γαλλική και αλβανική γλώσσα (βλ. *Κατάλογο Δημοσιεύσεων*). Θεματολογία των δημοσιεύσεων: Παλαιοχριστιανική, βυζαντινή και μεταβυζαντινή ζωγραφική στην Ελλάδα και την Αλβανία, σχέση ναοδομίας και λατρείας, ζητήματα ορολογίας.
- Έχω συμμετάσχει στη συγγραφή κεφαλαίων και λημμάτων για συλλογικά έργα και εξειδικευμένες εγκυκλοπαίδειες (*Encyclopedia of Early Christian Art and Archaeology*, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., *Ιστορία των Ελλήνων*, εκδ. Δομή, *Αρχαιολογικός Άτλας του Αιγαίου*, έκδ. Υπουργείο Αιγαίου).
- Από το 2003 συμμετέχω στο Ερευνητικό Πρόγραμμα του Κέντρου Έρευνας της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης της Ακαδημίας Αθηνών με τίτλο *Μνημεία χριστιανικής λατρείας στην Αλβανία*, σε συνεργασία με αρμόδιους αλβανικούς φορείς και αλβανούς επιστήμονες. Τα μέχρι στιγμής πορίσματα της έρευνας (παλαιοχριστιανικές, βυζαντινές, βυζαντινο-γοθτικές, μεταβυζαντινές τοιχογραφίες, εικόνες) έχουν δημοσιευθεί σε μία σειρά άρθρων σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά, τιμητικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων (13 συνολικά, βλ. *Κατάλογο Δημοσιεύσεων*, II). Η απήχηση του ερευνητικού μου έργου είναι σημαντική σε πνευματικούς φορείς της γείτονας χώρας, συμπεριλαμβανομένης της Ακαδημίας Επιστημών της Αλβανίας.
- Διαθέτω εμπειρία από συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, τόσο αυτά του Κέντρου Έρευνας της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης, όπου εργάζομαι (βλ. ανωτέρω), όσο και με άλλους φορείς (συμμετοχή στο Ερευνητικό πρόγραμμα του Ιδρύματος Όρους Σινά [ΙΟΣ] με τίτλο: *Προδιαγραφές για την ανάπτυξη λογισμικού διαχείρισης εικονογραφικών κύκλων που σχετίζονται με κινητά ή ακίνητα χριστιανικά μνημεία [2006-2007]*).
- Κατέθεσα (Μάρτιος 2020) πρόταση προς χρηματοδότηση από το ΕΛΙΔΕΚ ως Επιστημονικός Υπεύθυνος επικεφαλής 14μελούς Ερευνητικής Ομάδας διεπιστημονικού χαρακτήρα και με 4 συνεργαζόμενους φορείς. Θέμα της Ερευνητικής Πρότασης: *Corpus of Byzantine and Early Post-Byzantine Churches of Thessaly (700-1520)* (ακρωνύμιο: CBEPoByCTh).

- Έχω συμμετάσχει σε πολυάριθμα διεθνή συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό, σε αρκετά κατόπιν πρόσκλησης (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Παρίσι, Λονδίνο, Βελιγράδι, Σόφια, Χάιφα, Τίρανα).
- Έχω δώσει διαλέξεις, κατόπιν πρόσκλησης, σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα του εξωτερικού (Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας Αλβανίας, Πανεπιστήμιο Mykolaev Ουκρανίας).
- Διατέλεσα κριτής (*peer review*) για το άρθρο του Κ. Giakoumis, Nektarios Terpos and the Iconographic Programme of Ardenica Monastery, *Byzantine and Modern Greek Studies* 41.1 (April 2017), 81-102, και για άρθρο που εστάλη προς δημοσίευση στο *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* (2017).
- Συμμετείχα στην τριμελή επιτροπή (*comité de thèse*) για την κρίση προόδου διδακτορικής διατριβής υποψήφιου διδάκτορα Rémi TERRYΝ με τίτλο: *Recherches sur l' « Ecole » de peinture de Kastoria à la fin du XVe et au début du XVIe siècle: les églises Saint-Nicolas-de-la-nonne-Eupraxia (1485/6) et Saint-Nicolas-Magaleiou (1505)* (Doctorant à l'EPHE; Directeur de thèse: καθηγ. Catherine Jolivet-Lévy).
- Συμμετείχα στην τριμελή εξεταστική επιτροπή της Σχολής Ξεναγών Αθήνας (Υπουργείο Τουρισμού) για τις προφορικές εξετάσεις τελειοφίτων (29-07-2019) και για τις επαναληπτικές προφορικές εξετάσεις (30-09-2019).
- Συμμετείχα στην τριμελή επιστημονική επιτροπή της έκθεσης και του καταλόγου με τίτλο *Flora in Arts and Artefacts of the Korça Region (Twelfth Century B.C. to Twentieth Century A.D.)*, επιστ. επιμ. Κ. Giakoumis (βλ. και δημοσιεύματα, αρ. 5).
- Συμμετείχα ως αρχαιολόγος σε ανασκαφές στην Καρδάμαινα της Κω (καθηγ. Μ. Παναγιωτίδη, Πανεπιστήμιο Αθηνών), τη Χαιρώνεια (καθηγ. Χ. Τζαβέλλα-Enjen, University of Colorado Boulder), τον βυζαντινό ναό της Παντάνασσας στη Φιλιππιάδα (καθηγητής Π. Λ. Βοκοτόπουλος, Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία), καθώς και σε διάφορες θέσεις στην Αλβανία (Φοινίκι, Νιβίτσα, παλαιοχριστιανική βασιλική των Αγίων Τεσσαράκοντα στους Αγίους Σαράντα, Αλβανία), μεταξύ 2003 και 2007, ως συνεργαζόμενο μέλος της ανασκαφικής ομάδας του Αρχαιολογικού Ινστιτούτου των Τιράνων (καθηγ. S. Muzaj), με αρμοδιότητα τη μελέτη και δημοσίευση των ευρισκόμενων τοιχογραφιών.
- Έχω ασχοληθεί με τη συλλογή (μέσω προσωπικών συνεντεύξεων) και δημοσίευση την υπό εξαφάνιση αρβανίτικη διάλεκτο της Άνδρου, ιδιαίτερης πατρίδας των γονιών μου, καθώς και με την ιστορική διερεύνηση της εγκατάστασης αρβανίτικων πληθυσμών στην Ελλάδα κατά τον ύστερο Μεσαίωνα.
- Έχω συμμετάσχει στην οργάνωση του Μουσείου Μονής Αγίου Γεωργίου Παλαιού Καΐρου, σε συνεργασία με τον μουσειολόγο-συντηρητή Ηλία Παπαγεωργίου (ταύτιση αντικειμένων, συγγραφή κειμένων για τον εκθεσιακό χώρο).
- Έχω επιμεληθεί της έκδοσης του βιβλίου της Αλίκης Σαμαρά-Κάουφμαν, *Ελληνικές Αρχαιότητες στο Μουσείο του Λούβρου*, εκδ. Αδάμ-Πέργαμος, Αθήνα 2001.
- Είμαι μέλος της *Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, της *Ελληνικής Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών* και της *Αλβανικής Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών (Shoqata Shqiptare e Studimeve Bizantine)*.

ΓΛΩΣΣΕΣ

Εκτός από την ελληνική (μητρική μου γλώσσα), ομιλώ, διαβάζω και γράφω με ευχέρεια τη *γαλλική* (Sorbonne II), την *αγγλική* (Cambridge Proficiency) και την *αλβανική*. Έχω, επίσης, μία αρκετά ικανοποιητική γνώση της *γερμανικής* (Mittelstufe), της οποίας τη γνώση βελτιώνω.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ (Φεβρουάριος 2020)

(βλ. και: <https://academyofathens.academia.edu/IOANNISVITALIOTIS>)

I. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

Le vieux catholicon du monastère Saint-Etienne aux Météores, la première phase des peintures murales, Presses Universitaires du Septentrion, Villeneuve d'Ascq 2001.

II. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΑ ΑΡΘΡΑ*

*συμπεριλαμβάνονται λήμματα σε καταλόγους εκθέσεων και εγκυκλοπαίδειες

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

1. Reproducing engravings on a single icon: The case of the Theotokos Megaspelaitissa, στο: *Patterns – Models – Drawings. Art Readings 2019*, επιστ. επιμ. T. Bacheva - E. Mutavof, Institute of Art Studies, BAS, Sofia 2020, 153-174.
2. [Late Byzantine and Early Post-Byzantine Painting in a Borderland: Considering Some Frescoes with Slavonic Inscriptions in the Peshkopi Area, Eastern Albania](#), στο: *Marginalia. Art Readings 2018*, επιστ. επιμ. I. Gergova - E. Moussakova, Institute of Art Studies, BAS, Sofia 2019, 365-381.
3. *Αρχή παιδείσεως ή τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις*: Γύρω από ορισμένα ζητήματα ορολογίας στη μελέτη της μεταβυζαντινής ζωγραφικής, στο: *Ζείδωρος Ὑετὸς. Τιμητικός Τόμος στὸν Καθηγητὴ Δημήτριο Δ. Τριανταφυλλόπουλο ἐπὶ τῆ ἑβδομηκονταπενταετηρίδι του* (Κυπριακαὶ Σπουδαί, τ. ΟΗ΄ -ΟΘ΄ 2016-17), Λευκωσία 2019, 161-181 (αγγλική περίληψη: 180-181).
4. Ο μεταβυζαντινός ζωγράφος Ονούφριος ο Κύπριος θεωρούμενος στο πλαίσιο της «Σχολής του Βερατίου», *Επετηρίδα Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονῆς Κύκκου* 12 (2019), 233-278.
5. i-iii. Detail of Paradise / Last Judgment, The Sunday of the Myrrh-Bearers, The Transfiguration (λήμματα αρ. B.7, B.8, C.3), στο: *Flora in Arts and Artefacts of the Korça Region (Twelfth Century B.C. to Twentieth Century A.D.)*, επιστ. επιμ. K. Giakoumis (Κατάλογος Έκθεσης), Tirana 2018.
6. Η προβολή του λειτουργικού χρόνου στο εικονογραφικό πρόγραμμα του μεταβυζαντινού ναού, στο: *Όψεις του Βυζαντινού Χρόνου. Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου, 29-30 Μαΐου 2015, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου - Βυζαντινό & Χριστιανικό Μουσείο*, επιστ. επιμ. Ε. Γ. Σαράντη - Αικ. Δελαπόρτα - Θ. Κολλυροπούλου, Αθήνα 2018, 231-257 (αγγλική περίληψη: 248).

7. Piktura murale e kishave të Voskopojes në kuadrin e pikturës pasbizantine (shek. XVII-XVIII), στο: *Qytetërimi i Voskopojes dhe shekulli i iluminizimit në Ballkan. Konferencë shkencorë ndërkombetare*, επιστ. επιμ. F. Dado et al., Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tirana 2018, 46-66.
8. Θεωρία της Αγίας Σοφίας: Μία ιδιότυπη κωνσταντινουπολίτικη εικόνα στο Μακροτάναλο της Άνδρου, στο: *Πρακτικά Δ΄ Επιστημονικού Συμποσίου Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, Θεολογική ΣχολήΕΚΠΑ, 13-15 Νοεμβρίου 2015*, επιστ. επιμ. Ι. Στουφή – Σ. Μαμαλούκος – Δ. Παυλόπουλος, Αθήνα 2017, 315-328.
9. i-ii. Andros, Paros (λήμματα), στο : *Encyclopedia of Early Christian Art and Archaeology*, επιστ. επιμ. P. Corby Finney, William B. Eerdmans Publishing Co., Grand Rapids, MI, 2017.
10. Onuphre le Chypriote, peintre post-byzantin en Albanie (vers 1591-1625). Une esquisse de son activité artistique à travers le corpus de son œuvre, στο: *Mélanges Catherine Jolivet-Lévy (Travaux et Mémoires 20/2)*, επιστ. επιμ. S. Brodbeck et al., Paris 2016, 667-692.
11. Studimi i pikturës bizantine dhe pasbizantine të Shqipërisë gjatë shtatëdhjetë viteve të fundit (1945-2015): Një rishqyrtim kritik, *Monumentet* 54 (2016) (Materialet e Konferencës Ndërkombëtare Shkencore I, 50 Vjet IMK), 115-123 (αγγλική περίληψη [The study of the Byzantine and Post-Byzantine painting in Albania during the last seventy years (1945-2015) : A critical review] : 124)
12. i-iii. St Nicholas with scenes from his Life, St John the Forerunner, The Hospitality of Abraham (λήμματα αρ. 1.2, 2.1, 3.2), στο: *Water in Arts and Crafts in the Berat Region. 4th Century B.C. to 19th Century A.D.*, επιστ. επιμ. K. Giakoumis (Κατάλογος έκθεσης), Tirana 2015.
13. Η Θεοτόκος Χώρα τοῦ Ἀχωρήτου στον Άγιο Δημήτριο στη Μπομποστίτσα (Boboshticë) της Κοριτσάς και το φάντασμα του Μετοχίτη, στο: *Αφιέρωμα στον ακαδημαϊκό Παναγιώτη Λ. Βοκοτόπουλο*, επιστ. επιμ. Β. Κατσαρός – Α. Τούρτα, Αθήνα 2015, 389-398 (αγγλική περίληψη: 398).
14. Το *εύκτήριον*, το *προσευχάδιον* και ο λατρευτικός χαρακτήρας της κόγχης στη βυζαντινή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, στο: *Δασκάλα. Απόδοση τιμής στην καθηγήτρια Μαίρη Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου*, επιστ. επιμ. Π. Πετρίδης – Β. Φωσκόλου, Αθήνα 2015, 91-110 (αγγλική περίληψη: 109-110).
15. Από τη βενετική Αδριατική στον μεταβυζαντινό κόσμο. Οι τοιχογραφίες του λατινικού ναού της Αγίας Παρασκευής στο Μπαλντρέν – Shën e Prende, Balldren – της βόρειας Αλβανίας, *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 35 (2014), 207-227 (γαλλική περίληψη: 228).
16. Βυζαντινές, βυζαντινο-γοθθικές και μεταβυζαντινές τοιχογραφίες στην κεντρική και βόρεια Αλβανία, *Βυζαντινά* 31 (2011), 173-215 (γαλλική περίληψη: 197-198).
17. Οι Αρβανίτες και τα αρβανίτικα στην Άνδρο, *Νήσος Άνδρος* 4 (καλοκαίρι 2010), 83-102.
18. Το έργο του ανώνυμου «ζωγράφου του Αγίου Στεφάνου Μετεώρων» στα Μεγάλα Βραγγιανά των Αγράφων, *Βυζαντινά* 28 (2008), 223-248.

19. Sarandë – Bazilika e 40 Shenjtorëve. Raport paraprak për afreskët-pikturat paleokristianë *Monumentet* 2007, 69-76 (αγγλική περίληψη: [Saranda – The Early Christian Frescoes in the Basilica of Forty Martyrs. A preliminary Report]: 77).
20. Η λατρευτική χρήση των δυτικών «παρεκκλησίων» του καθολικού της μονής Οσίου Λουκά και το πρόβλημα της χρήσης των παρεκκλησίων του νάρθηκα στους βυζαντινούς ναούς, *Βυζαντινή αρχιτεκτονική και λατρευτική πράξη. Πρακτικά*, επιστ. επιμ. Ευ. Χατζητρύφωνος – Φ. Καραγιάννη, Θεσσαλονίκη 2006, 44-56.
21. (σε συνεργασία με: S. Muçaj και E. Hobdari) Kisha mesjetare e Peshkëpisë (Nivicë), Sarandë, *Candavia* 2 (2005), 273-299 (γαλλική περίληψη [L'église médiévale de Peshkëpi, Nivica, Sarandë. Rapport préliminaire des fouilles, 2003-2004]: 300-305).
22. Les compartiments SO et NO du catholicon du monastère Saint-Luc (Hosios Loukas) en Phocide : quelques remarques sur leur fonction, *Βυζαντικά* 24 (2004), 145-171.
23. (σε συνεργασία με: S. Muçaj, K. Lako, E. Hobdari), Rezultatet e gërmimeve në bazilikën e Shën Janit, Delvinë (2001-2003), *Candavia* 1 (2004), 93-121· (γαλλική περίληψη [Résultats des fouilles de la basilique de Saint-Jean à Delvina, 2001-2003]: 122-123).
24. Remarques sur l'emplacement des saints évêques et des saints moines dans le naos et le sanctuaire du catholicon de Saint-Luc (Hosios Loukas) en Phocide, *Βυζαντικά* 23 (2003), 141-166.
25. Le programme iconographique «classique» de l'église byzantine, expression de la doctrine christologique, in: *Cristo nell'Arte Bizantina e Postbizantina*, επιστ. επιμ. Ch. Maltezoou - G. Galavaris, Venezia 2002, 57-70.
26. Byzantine ivory casket from Troyes (λήμμα αρ. 46), στο: *Byzantine Hours. Byzantium. An Ecumenical Empire. Athens, Byzantine and Christian Museum*, επιστ. επιμ. Μ. Evaggelatoou - E. Papastavrou - T.-P. Skotti (Κατάλογος Έκθεσης), Athens 2002.
27. i-iii. Byzantine ivory caskets (λήμματα αρ. 626, 627, 655), στο: *Byzantine Hours. Everyday Life in Byzantium, Thessalonike, White Tower Museum*, επιστ. επιμ. D. Papanikola-Bakirtzi (Κατάλογος Έκθεσης), Athens 2002.
28. i-iii. Μιχαήλ Ντζε: Ο Ευαγγελισμός, Ο Χριστός Παντοκράτωρ, Εμμανουήλ Τζάνε: Η Άκρα Ταπείνωσις (λήμματα αρ. 24, 67, 141), στο: *Μυστήριον Μέγα και Παράδοξον. Σωτήριον έτος 2000. Έκθεσις Εικόνων και Κειμηλίων. Αθήνα, Βυζαντινόν και Χριστιανικόν Μουσείον* (Κατάλογος Έκθεσης), Αθήνα 2002.
29. The Byzantine Divine Liturgy. Historical Evolution and Structure, in: *The Splendour of Heaven. Sacred Treasures from Byzantine Collections and Museums in Greece*, Athens 2001, 30-48 (Κατάλογος Έκθεσης. Γερμανική έκδοση: *Der Glanz des Himmels*).
30. Le conseil des impies dans les psautiers Vaticanus graecus 1927 et de Kiev, *Cahiers archéologiques* 43 (1995), 153-162.

III. ΑΡΘΡΑ ΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ (2020)

1. Κειμήλιο ενός χαμένου μνημείου της Τραπεζούντας: Βιογραφική εικόνα του αγίου Γεωργίου από τον ναό του Αγίου Ιωάννη στο Εξώτειχον (1820), στο: *Ε΄ Επιστημονικό Συμπόσιο Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, Θεολογική Σχολή-Τμήμα*

Θεολογίας, Αθήνα, 15-16 Δεκεμβρίου 2017, επιστ. επιμ. Ι. Στουφή – Σ. Μαμαλούκος, Αθήνα 2020.

2. L'icône de la Vierge Gorgoépékoos au Vieux-Caire et l'archéologie de l'Athènes byzantines, in: *Byzantine Athens. Proceedings of a conference May 21-23, 2016, Byzantine and Christian Museum, Athens 2016*, επιστ. επιμ. Η. Saradi, Brepols, Turnhout 2020.
3. Les Albanais et la dernière phase de Byzance : Quelques témoignages de la peinture murale, στο : *Byzance et ses voisins, XIIIe-XVe siècles ; art, identité, pouvoir, Colloque international, Paris-Sorbonne/Centre André Chastel*, επιστ. επιμ. E. Yota, Paris 2020.

IV. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑ

1. Εικονογράφηση - Διακόσμηση, στο: Α. Rëmbeci, S. Çunga, *Το Εικονογραφημένο Τετραευαγγέλιο της Κοριτσάς (Κώδικας Κοριτσάς 93) / The Illuminated Gospel of Korça (Korça Codex 93 / Katërngjillëshi iDekoruar i Korçës (Kodiku i Korçës nr. 93)*, επιστημ. επιμ. Αγ. Τσελίκας, Αθήνα 2012, 87-101.
2. Κεφ. 6. Μεταβυζαντινή Τέχνη: Ζωγραφική, στο: *Ιστορία των Ελλήνων*, τ. 10, *Ο Ελληνισμός υπό ξένη κυριαρχία (1453-1821)*, επιστ. επιμ. Μ. Καρδάσης, Δομή, Αθήνα [2005], 268-329.
3. (σε συνεργασία με: Α. Βλαχόπουλο, Ι. Λεβέντη, Ε. Μανακίδου, Β. Μαχαίρα, Π. Φωτιάδη) *Αρχαιολογικός Άτλας του Αιγαίου. Από την Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα / Archaeological Atlas of the Aegean, from Prehistoric Times to Late Antiquity*, επιστ. επιμ. Ε. Σημαντώνη-Μπουρνιά - Λίνα Μενδώνη, έκδ. Υπ. Αιγαίου – Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 1998.